

Briselē, 2021. gada 29. septembrī
(OR. en)

12315/21

LIMITE

CT 123
ENFOPOL 335
COSI 175
JAI 1029
COTER 118
COPS 335
COASI 144
CORDROGUE 40
RELEX 805
CFSP/PESC 872

PIEZĪME

Sūtītājs:	ES terorisma apkarošanas koordinators
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
lepr. dok. Nr.:	ST 11556/1/21 REV 1
Temats:	Afganistāna: rīcības plāns terorisma apkarošanai

ES Padome (Tieslietas un iekšlietas) 2021. gada 31. augustā norādīja: "ES un tās dalībvalstis darīs visu, kas ir to spēkos, lai nepieļautu, ka stāvoklis Afganistānā izraisa jaunus drošības apdraudējumus ES pilsoņiem." ES Padome (Ārlietas) 2021. gada 17. septembrī norādīja: "Nedrīkst pieļaut, ka Afganistāna kalpo kā bāze teroristu patvērumam, finansēšanai vai terorisma eksportam uz citām valstīm. Jādara viss iespējamais, lai *Taliban* sarautu visas tiešās un netiešās saites ar starptautisko terorismu."

Šajā rīcības plānā terorisma apkarošanai ir apzinātas rīcības jomas, kurās ES un tās dalībvalstis varētu savlaicīgi sagatavot un mobilizēt esošos instrumentus, lai paredzētu un risinātu iespējamus terorisma riskus ES iekšējai drošībai, kuri izriet no tā, ka Afganistānā varu pārņēmis *Taliban*.

Rīcības plāns terorisma apkarošanai ir izstrādāts, darbību koordinējot ar Komisijas dienestiem, EĀDD, prezidentvalsti un attiecīgajām ES TI aģentūrām. Tajā ir iekļauti 23 rīcības ieteikumi, kas sadalīti četrās jomās: I. drošības pārbaudes – novērst iefiltrēšanos; II. stratēģiskā izlūkdatu vākšana/prognozēšana: novērst to, ka Afganistāna kļūst par drošu patvērumu teroristu grupējumiem; III. uzraudzīt un veikt pretpasākumus propagandai un mobilizācijai; IV. cīnīties pret organizēto noziedzību kā teroristu finansējuma avotu.

Visās šajās jomās būtiska būs cieša sadarbība ar starptautiskiem partneriem. Rīcības plānu terorisma apkarošanai un tā īstenošanu pārskatīs pēc sešiem mēnešiem, apspriežoties ar *TWP* un *COTER*, un pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem. Komisija tiek mudināta izpētīt, kā mobilizēt esošos finanšu instrumentus, lai sniegtu atbalstu šā rīcības plāna īstenošanai.

I. Drošības pārbaudes: novērst teroristu iefiltrēšanos ES

Ir svarīgi, lai uz ES ārējām robežām un patvēruma izskatīšanas, vīzu un citu attiecīgu procesu laikā tiktu veiktas **savlaicīgas un pastiprinātas drošības pārbaudes**. Tā mērķis ir efektīvi identificēt tās personas, kas rada vai varētu radīt risku ES iekšējai drošībai, un nepieļaut teroristu iefiltrēšanos ES. Informācija ir jākopīgo savlaicīgi un koordinētā veidā, lai nepieļautu nekādas nepilnības ar terorismu saistītas informācijas vai uz kādu personu attiecīgas informācijas koplietošanā starp attiecīgajām kompetentajām valstu iestādēm. Tas jo īpaši attiecas uz informācijas apmaiņu starp tiesībsardzības un citām drošības iestādēm un patvēruma un migrācijas iestādēm. Vērā būtu jāņem visa relevantā informācija par personu.

Ieteikumi rīcībai

1. Dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāoptimizē **sistemātiskās pārbaudes**, ko tās veic par Afganistānas valstspiederīgo vai personu, kas tiek uzskatītas par Afganistānas valstspiederīgajiem, vai citu valstu valstspiederīgo, kuri nāk no Afganistānas vai apgalvo, ka nāk no Afganistānas, un ierodas uz ES ārējām robežām, biogrāfijas un biometriskajiem datiem ¹. Šīs pārbaudes ir jāveic, izmantojot visas attiecīgās datubāzes (*SIS*, *Eurodac* – pārbaude un reģistrācija, Eiropola sistēmas un datubāzes, *ECRIS-TCN*², *VIS*, *Interpola* datubāzes ³), **saskaņā ar juridiskajām prasībām, ko piemēro šādai meklēšanai**. Būtu jāveic aplūkošana arī Prīmes sistēmas ietvaros, pamatojoties uz attiecīgo informāciju dalībvalstu policijas datubāzēs. Visos attiecīgos gadījumos būtu jāizmanto arī *PDR* un *API* dati. Svarīgi arī nodrošināt pienācīgu sadarbību ar NATO jo īpaši attiecībā uz *BICES* datubāzes izmantošanu saistībā ar kaujaslauka informāciju no Afganistānas un citām karadarbības zonām. Ja tas ir juridiski un praktiski iespējams, minētās drošības pārbaudes būtu jāveic, pirms konkrētā persona šķērso dalībvalsts ārējo ES robežu, proti, izcelsmes vai tranzīta valstī. Tas būtu jāattiecina arī uz likumīgiem veidiem, kā ieceļot ES, tādos gadījumos kā ģimenes atkalapvienošanās.

¹ Tostarp personas, kas ir evakuētas uz ES.

² *ECRIS-TCN* pašlaik ir iepirkuma posmā, un sagaidāms, ka tā sāks pilnībā darboties pirms 2022. gada beigām.

³ Konkrēti: ar konkrētiem vārdiem saistīti dati, *SLTD*; *FTF*; *AFIS*; *TDAWN*.

2. **Dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jāveic un vēl vairāk jāpastiprina savlaicīga informācijas apmaiņa** un ieguldījums resursos, kas vajadzīgi, lai atklātu, izsekotu, uzraudzītu un pārtvertu iespējamus teroristus. Tas attiecas uz visām personām, kas ierodas Eiropas Savienībā ⁴ no Afganistānas reģiona. Šis darbs ir jābalsta uz centieniem, kas īstenoti attiecībā uz ārvalstu kaujiniekiem teroristiem, kuri ceļo uz Sīriju un Irāku un no tām. Pēc dalībvalstu pieprasījuma šajā procesā var palīdzēt Eiropols, aplūkojot savas datubāzes un sniedzot pieejamo papildinformāciju. Tas arī palīdzētu pievērsties draudiem, ko rada ārvalstu kaujinieki teroristi, kuri ceļo no Afganistānas ⁵.
3. Lai varētu izveidot kopīgu pieeju pastiprinātām drošības pārbaudēm, *TWP* ciešā sadarbībā ar citām attiecīgām Padomes darba grupām ir jāizstrādā **protokols**, kurā nosaka vienotu procedūru apstiprināšanai *COSI*. Šā protokola ietvaros ES aģentūrām (Eiropolam, *Frontex*) būtu savu attiecīgo pilnvaru robežās un pēc dalībvalstu lūguma jāsniedz atbalsts kompetentajām valstu iestādēm, jo īpaši nosūtot attiecīgus ekspertus un nodrošinot pieejamus tulkus, kultūrmediatorus, ierīces un rīkus, lai sekmētu ātru un tiešu piekļuvi aģentūru specifiskajām datubāzēm. Protokols neskar principu, ka valsts drošība joprojām ir katras dalībvalsts atbildībā.

⁴ Tostarp personas, kas ir evakuētas uz ES.

⁵ Uzraudzības grupa joprojām lēš, ka ārvalstu kaujinieku teroristu skaits ir aptuveni robežās no 8000 līdz 10 000, un tie galvenokārt nāk no cita starpā Vidusāzijas, Krievijas Federācijas Ziemeļkaukāza reģiona, Pakistānas un Ķīnas Siņdzjanas Uiguru autonomā reģiona. Kaut arī vairums ir galvenokārt saistīti ar *Taliban*, daudzi atbalsta arī *Al-Qaida*. Citi ir *ISIL* sabiedrotie vai simpatizē šim grupējumam. ANO ziņojums S/2021/486.

4. **Eiropalam, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai (*Frontex*) un Eiropas Patvēruma atbalsta birojam (*EASO*)** ir jāsāk gatavot loģistika, lai pēc dalībvalstu lūguma uz ES ārējām robežām, iespējams, izvērstu, piemēram, pārbaudes, iztaujāšanu ⁶ un pirkstu nospiedumu noņemšanu. Tas jādara viņu attiecīgo pilnvaru robežās, lai nodrošinātu ātru izvietojumu un īstenošanu, jo īpaši gadījumos, kad Afganistānas situācijas rezultātā personas ierodas lielā skaitā. Varētu izstrādāt kopīgus riska rādītājus, kurus varētu izmantot robežkontrolē. Varētu apsvērt "karsto punktu pieeju" ar daudzdisciplinārām komandām. Eiropols, vajadzības gadījumā darbojoties kopā ar citām aģentūrām, varētu sākt apmācīt pieaicinātas amatpersonas. Pēdējās minētās varētu ātri izvietot uz ārējām robežām, lai tās vajadzības gadījumā veiktu drošības pārbaudes otrajā līnijā. Varētu jau apzināt tulkus un kultūrmediatorus ar attiecīgo valodu (puštu/dari) zināšanām, kā arī veikt viņu drošības pārbaudes. Turklāt varētu veikt sagatavošanās darbus, kas ļautu ātri izvietot šādus pakalpojumus. Darbā pieņemšana ir jāpārvalda ⁷, ievērojot attiecīgo aģentūru pilnvarās paredzētās procedūras un prasības.
5. Lai efektīvāk pārbaudītu no Afganistānas evakuētās personas un atklātu tādas uz ES ārējām robežām no Afganistānas ierodošās personas, kas varētu radīt draudus ES iekšējai drošībai, un ņemot vērā to, ka ir jāuzlabo drošības pārbaudes un informācijas apmaiņa, ir būtiski, lai kompetentajām valstu iestādēm un Eiropalam būtu pieejama atjaunināta **kaujaslauka informācija**. ASV valdība un ES dalībvalstis, kā arī Eiropols un *Eurojust* ir izveidojuši kontaktus, kanālus un procedūras, kā koplietot kaujaslauka informāciju, tostarp no Afganistānas. Joprojām būtiski ir novērst informācijas nepilnības un nodrošināt visas attiecīgās kaujaslauka informācijas no Afganistānas cik vien iespējams labu pieejamību.

⁶ *Frontex* veiktā pārbaude un iztaujāšana ir svarīga arī tādēļ, lai sniegtu atbalstu valstu iestādēm informācijas vākšanā, kuras nolūks ir vairot reaģēšanas spējas, piemēram, attiecībā uz teroristiem kaujiniekiem.

⁷ Piemēram, pieņemot darbā kvalificētus Afganistānas pilsoņus, kuriem ir veikta drošības pārbaude, kuri ir evakuēti uz Eiropu un ir jau Afganistānā strādājuši Eiropas Savienībai vai dalībvalstīm.

Svarīgi arī nodrošināt, lai saskaņā ar *COSI* apstiprinātām procedūrām ar relevantajiem datiem tiktu papildināta Šengenas Informācijas sistēma (*SIS*)^{8 9}. Datu kopām jābūt pietiekamas kvalitātes un jāietver vajadzīgie burtciparu dati¹⁰.

6. ES drošībai vienlīdz svarīgas ir drošības pārbaudes attiecībā uz tiem **Afganistānas pilsoņiem, kurus ASV evakuējusi** uz Rietumbalkāniem. Būtu jācenšas noskaidrot pie ASV valdības, kāds drošības pārbaudes process ir paredzēts pirms tālākas ceļošanas uz ASV tiem Afganistānas pilsoņiem, kurus ASV ir tranzītā izvietojusi Eiropas Savienībā un Rietumbalkānos. Tas attiecas, piemēram, uz piemērojamām procedūrām, laika grafikiem, turpmākiem procesiem pēc tam, kad tiek noraidīti vīzas pieprasījumi ieeļošanai ASV. Tas savukārt dos iespēju labāk novērtēt, kādas sekas drošības jomā varētu būt ES dalībvalstīm. Attiecībā uz tām personām, kuras ir tranzītā izvietotas Rietumbalkānos un kurām ir atteikta vīza ieeļošanai ASV, ASV valdība būtu jāaicina kopīgot ar dalībvalstu iestādēm un/vai Eiropolu viņu personas un biometriskos datus, kā arī šādu pieteikumu noraidīšanas iemeslus. Šī informācija sniegs juridisku pamatu reģistrēt šīs personas *SIS*, ja būs izpildīti attiecīgie nosacījumi. Turklāt ASV palīdzība ir būtiska to Afganistānas pilsoņu pārbaudē, kuri atrodas Eiropas Savienībā izvietotajās ASV bāzēs, bet ir lūguši patvērumu ES dalībvalstīs.
7. Ir jānovērtē, kā rīkoties attiecībā uz Afganistānas pilsoņiem vai citu valstu valstspiederīgajiem, kuru izcelsmes valsts ir Afganistāna un kuri sasnieguši ES (piemēram, ar evakuācijas reisiem), un par kuriem **ir norādes vai pierādījumi, ka viņi rada drošības apdraudējumu**. Pienācīgi būtu jāapsver stāvoklis Afganistānā. Būtu jāizpēta, kā koplietot relevantu informāciju, ja iespējams, ietverot kaujaslauka informāciju, lai varētu veikt izmeklēšanu un iespējamu kriminālvajāšanu pret šīm personām.

⁸ *"Defining a process for evaluating and possibly entering information from third countries on suspected Foreign Terrorist Fighters in the Schengen Information System"*, dok. 13037/20. Šis process būtu piemērojams arī rīcībai ar informāciju no trešām valstīm saistībā ar personām no Afganistānas, kuras tur aizdomās par terorismu.

⁹ Pašlaik notiek sarunas par Eiropola un *SIS* regulām.

¹⁰ Pēc tam, kad darbību sāks jaunā *SIS* (2022. gada sākumā), būs iespējams ievadīt brīdinājumus, kas satur vienīgi pirkstu nospiedumu datus.

Eurojust būtu jāsniedz atbalsts dalībvalstīm attiecībā uz šādām kriminālvajāšanām. *EASO* ar apmācību un valstij specifiskiem rīkiem, tostarp attiecībā uz Afganistānu, sniedz atbalstu patvēruma iestādēm to pieteikuma iesniedzēju atklāšanā, kuriem, iespējams, ir piemērojams kāds no izslēgšanas noteikumiem ¹¹. Norādes par izslēgšanas iemeslu piemērošanu attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem no Afganistānas (tostarp, piemēram, iespējamiem teroristiem) ir pieejamas arī *EASO* valsts norādēs par Afganistānu.

II. Stratēģiskā izlūkdatu vākšana/prognozēšana: novērst to, ka Afganistāna kļūst par drošu patvērumu teroristu grupējumiem

Pastāv risks, ka *Taliban* saglabā savas ciešās saites ar *Al Qaida* ¹² un atļauj *Al Qaida* (un citu teroristu grupējumu) klātbūtni un dod viņiem iespējas izvērst darbības Afganistānā. Tas būtu cieši jāuzrauga un regulāri jānovērtē. Pat ja *Al Qaida* kādu laiku neizcēltos un neveiktu ārēju rīcību, kuru varētu tieši sasaistīt ar tā klātbūtni Afganistānā, *Al Qaida* rīcībā tik un tā būtu drošs patvēruma un laiks, lai atjaunotu savu štābu, kā arī iespēja vadīt un iedvesmot savus sabiedrotos.

Būtu jāuzrauga arī arvien notiekošās *ISIS Khorasan (IS-K)* darbības Afganistānā. Neesot klāt Afganistānā, būs ļoti grūti iegūt stabilus un uzticamus izlūkdatos par teroristu grupējumu un viņu sabiedroto darbībām. Būtiska ir stratēģiskās informācijas apmaiņa un regulāra apspriešanās ar galvenajiem partneriem.

¹¹ *EASO* izcelsmes valsts informācijas ziņojumi sniedz vispārēju pamatinformāciju un konkrētu informāciju par tiem, kas ir iesaistīti konfliktā.

¹² Kā liecina ANO dati (Sankciju pārraudzības grupas 2021. gada 1. jūnija ziņojums ANO Drošības padomei, dok. S/2021/486), kopš vienošanās parakstīšanas 2020. gada februārī *Taliban* ir uzturējis ciešas saites ar *Al Qaida* un ir turpinājis atļaut *Al Qaida* klātbūtni Afganistānā.

Ieteikumi rīcībai

8. Dalībvalstīm ir uz brīvprātības, bet tomēr apņēmības, pamata ar *EU INTCEN* starpniecību jākopīgo **izlūkdati par teroristu apdraudējumu**, kas izriet no norisēm Afganistānā. *INTCEN* būtu jānodrošina pastiprināta ziņošana, lai novērtētu teroristu grupējumu klātbūtni un darbības Afganistānā. Šādā ziņošanā būtu jāaptver šo teroristu grupējumu finansēšana un ārvalstu teroristu kaujinieku klātbūtne. Eiropols būtu jāmudina sniegt atbalstu dalībvalstu iestādēm to centienos uzraudzīt teroristu pārvietošanos starp ES un Afganistānu, šajā nolūkā tostarp izmantojot ES vienību ziņošanai par interneta saturu. Ir jānodrošina procedūras un mehānismi visu attiecīgo aktoru pulcēšanai, lai nodrošinātu reāllaika, visaptverošu un koordinētu ES atbildes rīcību. Stratēģiska informācijas koplietošana par teroristu grupējumu drošu patvērumu Afganistānā un ar to saistītiem riskiem būtu vēl vairāk jāpastiprina ar uzticamiem trešo valstu partneriem, ievērojot ES *acquis* attiecībā uz pamattiesībām, tostarp privātumu.
9. Būtu jāsniedz atbalsts Eiropolam, lai tas **ES vienību ziņošanai par interneta saturu** varētu nokomplektēt ar personām, kas pārvalda puštu/dari/urdu/persiešu valodu un kam ir veikta drošības pārbaude. Šī valodu grupa ir specializēts prasmju kopums, kas pašlaik Eiropolā nav pieejams. Tā mērķis būtu pārraudzīt sociālos tīklus un citus avotus, tostarp informāciju par iespējamiem aicinājumiem uz teroristu pārvietošanos uz Afganistānu un no tās. Varētu apsvērt **ES līmeņa valodas speciālistu kopuma** izveidi, kuriem ir veikta **drošības pārbaude** (tostarp no evakuētajiem bijušajiem ES delegācijas Kabulā darbiniekiem un līdzīgiem vietējiem darbiniekiem), lai sekmētu šādu prasmju kopumu personāla atlasī ES TI aģentūru vajadzībām.

10. ES ir jāstiprina dialogs, jāveicina stratēģiskās informācijas apmaiņa un jānodrošina lielāka mijiedarbība ar dažām Afganistānas kaimiņvalstīm, kā arī ar valstīm reģionā, būtiskām Persijas līča sadarbības padomes valstīm un globālā mērogā ar tiem, kam ir piekļuve informācijai par Afganistānu. Ir pilnībā jāizmanto "reģionāla politikas platforma sadarbībai ar Afganistānas kaimiņiem", kura jāveido EĀDD, kā tas izriet no "Gimnihas" sanāksmes 2021. gada 3. septembrī, un kurā paredzēts iekļaut terorisma apkarošanas aspektu. Tas ietver arī Eiropas komandas iniciatīvas sākšanu, kuras mērķis ir risināt piespiedu pārvietošanas jautājumu reģionā. Turklāt ir jāpiemēro esošie instrumenti. Tiem būtu jāietver ES terorisma apkarošanas dialogi ar reģiona valstīm, kuri būtu jāpastiprina, vēl vairāk mobilizējot ES terorisma apkarošanas spēju veidošanas rīkus un ES terorisma apkarošanas ekspertu tīklu izraudzītās ES delegācijās. Ja to atļauj budžeta līdzekļi, būtu jāizskata iespējas ES delegācijās šajā reģionā izvietot vēl papildu ES terorisma apkarošanas ekspertus ¹³. Palīdzība kaimiņvalstīm, kuras uzņem bēgļus no Afganistānas, arī sekmētu radikalizācijas novēršanu nometņu iemītnieku vidū. Šādas palīdzības piemēri varētu būt izglītība, kā arī iztikas nodrošināšana un labi humanitārie un drošības apstākļi.

¹³ Pašlaik reģionā ir ES terorisma apkarošanas ekspertu amata vietas Pakistānā un Kirgizstānā Vidusāzijā.

11. Svarīgs informācijas avots varētu būt ANO sistēma un citi **daudzpusējie kanāli**. ES un dalībvalstīm ir jāturpina sniegt atbalsts augsta līmeņa ANO ziņošanai par teroristu grupējumu klātbūtni un darbībām Afganistānā. Tām būtu arī jāsniedz attiecīga informācija *UNOCT*, *UNCTED* un ANO Drošības padomes komitejai saskaņā ar rezolūciju 1267 (1999), 1989 (2011) un 2253 (2015) attiecībā uz *ISIL (Daesh)*, *Al-Qaida* un ar tiem saistītiem indivīdiem, grupējumiem, uzņēmumiem un struktūrām. ES būtu arī jāiesaistās politiski un jācenšas iegūt informāciju, kā arī veikt koordināciju, izmantojot Globālo koalīciju pret *Da'esh* un Globālo terorisma apkarošanas forumu. Turklāt ES ir jāiesaistās ar G7, lai veicinātu informācijas apmaiņu. Šāda informācijas apmaiņa ir sākta, lai kartētu drošības aprīkojumu, kas ir atstāts Afganistānā. Tiks izskatīta vēl lielāka sadarbība ar NATO, pilnībā ievērojot NATO pamatpilsonības.
12. ES un tās dalībvalstīm ir jāapsver un jāizskata ar starptautiskiem partneriem, kā var visefektīvāk *Taliban* izteikt skaidras un neapspriežamas prasības **liegt teroristiem drošu patvērumu uz Afganistānas zemes** un kā varētu pārraudzīt potenciālas saistības. Neapsteidzot debates par *Taliban* valdības atzīšanu un attīstības palīdzības atjaunošanu, droša patvēruma jautājuma risināšanai jābūt ietvertai apsvērumos.

III. Uzraudzīt un veikt pretpasākumus propagandai un mobilizācijai

Taliban veiktā varas pārņemšana ir devusi atspērienu propagandai, mobilizējot atbalstu teroristiem un islāmistiem ekstrēmistiem, kurš pārsniedz Afganistānas auditorijas un pieņem globālu mērogu, tostarp izvēršoties Eiropā. Norises Afganistānā skaidri parāda, cik svarīgi ir pretoties islāmistu ekstrēmistu ideoloģijas starptautiskai izplatībai.

Ieteikumi rīcībai

13. ES *INTCEN* un ES vienībai ziņošanai par interneta saturu Eiropā ir **jānovēro** *Taliban* varas pārņemšana Afganistānā **un jāsniedz analīze** par to, ņemot vērā **globālā terorisma un islāmistu ekstrēmistu propagandas kopainu**, tostarp ietekmi Eiropā uz tiem, kam draud radikalizācija. *Taliban*, tāpat kā *Al Qaida* štābi un sabiedrotie, varētu īstenot stratēģiskas komunikācijas kampaņas, lai izstrādātu un izplatītu islāmistu ekstrēmistu naratīvus. Tās ir jānovēro, tostarp sociālajos medijos. Tas ietver *Taliban* politikas novērošanu attiecībā pret sievietēm un meitenēm un *Taliban* noliedzošās attieksmes novērošanu pret vārda brīvību, reliģijas brīvību u.c., kam var būt negatīva ietekme Eiropā. Uzraudzībai vajadzētu aptvert arī iespējamus *Da'esh* mēģinājumus izmantot stāvokli Afganistānā, lai palielinātu *ISIS Khorasan* redzamību un pievilcību, kā arī iespējamus vardarbīgus labā spārna un kreisā spārna ekstrēmistu vēstījumus, reaģējot uz notikumu attīstību pēc *Taliban* varas pārņemšanas.
14. Ir jāapsver iespēja veikt ietekmes un cita veida analīzi, sniegt atbalstu **atbildes naratīvu** izstrādei un paraugprakses apmaiņai, tostarp attiecībā uz **komunikācijas stratēģijām** izmantojot Radikalizācijas izpratnes tīklu (*RAN*) un EĀDD Stratēģiskās komunikācijas nodaļu. Ir vajadzīga arī adekvāta atbilde no sociālo mediju uzņēmumiem un sadarbība ar tiem. Mērķis ir nodrošināt teroristiska tiešsaistes satura ¹⁴ un naida runas izņemšanu. Ir jānodrošina pastāvīgs politikas atbalsts dalībvalstīm, lai palīdzētu izstrādāt to stratēģiskās komunikācijas spējas un palielinātu informētību par komunikācijas izaicinājumiem. Turklāt ir jāapsver iespēja atbalstīt stratēģiskās komunikācijas projektus, kā arī atbildes naratīvu projektus reģionā. *RAN* būtu jāapkopo un jāpielāgo esošā paraugprakse atbildes naratīvu jomā un, ja iespējams, jāizveido dalībvalstīm paredzēts instrumentu kopums. Dalībvalstis var mudināt personas ar Afganistānas izcelsmi piedalīties atbildes naratīvu centienos. Dalībvalstīm būtu cieši jāstrādā ar savām vietējām iestādēm, lai aizsargātu personas, kas ir neaizsargātas pret radikalizāciju, tostarp Afganistānas izcelsmes personas.

¹⁴ Būtu jāpastiprina sagatavošanās, lai piemērotu regulējumu, ar ko novērst teroristiska satura izplatīšanu tiešsaistē.

15. Desmitgadēm ilgi afgāņi ir bijuši pakļauti no ārpuses atbalstītai islāmistu ekstrēmistu ideoloģijas izplatīšanai. **Islāmistu ekstrēmistu ideoloģijas izplatīšana un ietekme** gan reģionā, gan pasaulē liek padziļināti novērtēt, kā vērsties pret šo problēmu un kā šādus centienus var spēcīgāk integrēt ES ārpolitikā. ES pastāvīgā iesaiste ar Saūda Arābiju attiecībā uz islāmistu ekstrēmisma prozelitizācijas samazināšanu var palīdzēt šiem centieniem ar informāciju. Ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm varētu uzsākt līdzīgus dialogus, tostarp saistībā ar regulāriem dialogiem par terorisma apkarošanu, ar valstīm, kurās islāmistu ekstrēmistu ideoloģija tiek aktīvi popularizēta starptautiskā līmenī. Šis jautājums var būt arī daļa no dialoga ar reģionālām organizācijām. Attiecīgajām Padomes darba grupām vajadzētu izvērtēt ieteikumus ES pieejai, kas sniegti divos Komisijas dienestu nesen izdotos pētījumos par fundamentālā islāma/salāfisma izplatību Sāhelā un Rietumāfrikā ¹⁵. Vislielākā nozīme jāpiešķir *EUDEL* un terorisma apkarošanas ekspertu ziņošanas stiprināšanai, attiecīgā gadījumā integrācijai atbilstības palīdzības programmās, kā arī sadarbībai ar atbilstīgām KDAP misijām reģionā. Tas ir jādara saskaņā ar minēto misiju pamatpilnvarām. Jāņem vērā arī turpmāki ekspertu pētījumi. Tas savukārt veicinās lēmumu pieņemšanu, balstoties uz informāciju.

IV. Cīņa pret organizēto noziedzību kā teroristu finansējuma avotu

Uzskata, ka *Taliban* kontrolē lielāko daļu no opija ražošanas un magoņu audzēšanas Afganistānā. Uzskata, ka šī uzņēmējdarbība ir viens no viņu galvenajiem ienākumu avotiem. Uzskata, ka *Taliban* ir iesaistīts arī sintētisko narkotiku ražošanā vai nelikumīgā tirdzniecībā. Opija ražošanas pieaugums Afganistānā tieši ietekmē heroīna pieejamību ES tirgos, kur heroīns nonāk galvenokārt pa Balkānu maršrutu.

¹⁵ Diskusija *COTER* darba grupā provizoriski ir plānota decembrī.

Tomēr pēdējā laikā tas tiek ievests arī pa dienvidu maršrutu, caur Austrumāfriku un Dienvidāfriku ¹⁶. Pēdējo gadu laikā Afganistānā ir strauji izplatījusies efedrīna ¹⁷ ekstrakcija un metamfetamīna ražošana ¹⁸. Parādās aizvien vairāk pierādījumu, ka *Taliban* grupējumi to izmanto, lai finansētu savas darbības ¹⁹.

Taliban sagrābtie ieroči ²⁰ pēc ASV un sabiedroto karaspēka aiziešanas un no Afganistānas drošības spēkiem paņemtie ieroči ir nozīmīgs vidējā termiņa līdz ilgtermiņa drauds. Iemesls ir tāds, ka tos var pārdot, lai gūtu peļņu, vai izmantot, lai atbalstītu organizētās noziedzības tīklus, kā arī Afganistānā un aiz tās robežām aktīvus teroristu grupējumus nolūkā īstenot uzbrukumus rietumvalstu mērķiem. Tāpat kā Sīrijā un Irākā teroristi var vai nu iznīcināt senlietas propagandas nolūkos, vai nelikumīgi pārdot tās finansiālos nolūkos. Migrantu kontrabanda / cilvēku tirdzniecība ir potenciāls terorisma finansēšanas avots, un organizētās noziedzības grupējumi to var izmantot, lai veicinātu teroristu iefiltrēšanos ES. Lai novērstu ar Afganistānu un *Taliban* saistītu teroristu grupējumu finansēšanas pieaugumu, ir jāvērsas pret visiem iespējamiem ieņēmumu veidiem, kas saistīti ar nelikumīgu tirdzniecību.

Ieteikumi rīcībai:

16. Saistībā ar stāvokli Afganistānā **Eiropolam** būtu jānovēro un jāizvērtē noziedzības risku potenciālā ietekme uz ES drošību un jā sagatavo uzlabota, atjaunināta aina kriminālās izlūkošanas jomā.

¹⁶ Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (*EMCDDA*), 2019, ES ziņojums par narkotiku tirgiem, 2019, pieejams https://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019_en

¹⁷ Uzmanība Afganistānai ir pievērsta saistībā ar jaunu metamfetamīna prekursora, efedrīna, ekstrakcijas metodi no efedras auga (*Ephedra*), kas aug valsts kalnainajos apvidos.

¹⁸ Kaut gan šķiet, ka ietekme uz ES tirgiem līdz šim ir bijusi ierobežota, ir ticams, ka *Taliban* maksimāli izmantos šo uzņēmējdarbības iespēju.

¹⁹ Parādās pierādījumi par Afganistānas lomu efedrīna un metamfetamīna ražošanā un piegādāšanā <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/13410/emcdda-methamphetamine-in-Afghanistan-report.pdf>

²⁰ Tas ietver arī nakts redzamības brilles.

17. Ziņošanas par terorisma draudiem saistībā ar Afganistānu ietvaros ES *INTCEN* ir jāturpina ziņot par organizēto noziedzību, kas saistīta ar terorismu, un par saistītiem jautājumiem. Jāpievērš uzmanība atstātiem ieročiem, militārajam un speciālajam aprīkojumam, jo pastāv risks, ka teroristu grupējumi to var izmantot uzbrukumam, tostarp Eiropā.
18. **Narkotiku nelikumīga tirdzniecība:** Eiropolam un Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centram (*EMCDDA*) atbilstīgi to attiecīgajām pilnvarām un sadarbībā ar citām ieinteresētajām personām, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroju (*UNODC*), citām ES aģentūrām, piemēram, *Frontex*, reģiona valstīm un citiem starptautiskiem partneriem, būtu jāizvērtē sekas, ko izraisa narkotiku ražošanas un nelikumīgas tirdzniecības attīstība Afganistānā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš ietekmei uz ES narkotiku tirgu. Šajā sakarā ir jāizskata iespējamie īstermiņa līdz vidēja termiņa scenāriji. Minētajā izvērtējumā varētu arī noteikt, kā stiprināt uzraudzības spējas, lai atbalstītu un palielinātu sagatavotību un iespējamo atbildes reakciju ²¹ uz turpmākām izmaiņām un izaicinājumiem Afganistānā un reģionā. Minētajā izvērtējumā būtu jāpievērš uzmanība arī tam, kā analizēt saiknes ar kriminālajiem tīkliem un kā tas var veicināt teroristu darbības. Minētajā izvērtējumā jo īpaši būtu jāņem vērā opiātu, kanabisa un metamfetamīna ražošana un nelikumīga tirdzniecība, kā arī prekursoru nelikumīga tirdzniecība reģionā. Būs svarīgi nodrošināt pietiekamus resursus Eiropolam, kā arī piešķirt skaidras pilnvaras un pietiekamus resursus *EMCDDA*, lai veiktu šo darbu, jo īpaši ņemot vērā plānoto *EMCDDA* pilnvaru pārskatīšanu.

²¹ *EU-ACT* programma narkotiku tirdzniecības apkarošanai, kas izveidota Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta ietvaros, ir paredzēta tam, lai vērstos pret heroīna nelikumīgu tirdzniecību reģionā un Āfrikas austrumu piekrastē. Būtu jāapsver iespēja turpināt šo programmu, kurai ir vietējās komandas Pakistānā, Ukrainā, Gruzijā un Tanzānijā.

*EMPACT*²² operatīvajā darbībā, ar ko vēršas pret narkotiku ražošanu un nelikumīgu tirdzniecību, arī turpmāk īpaša uzmanība būtu jāpievērš Afganistānai un kaimiņvalstīm. Šajā sakarā uzsvars būtu jāliek uz patlaban notiekošo 2022. gada operatīvo rīcības plānu sagatavošanu. Būtu jāizskata arī iespēja palielināt ES atbalstu robežu drošības stiprināšanai reģionā, piemēram, Robežu pārvaldības programmas Vidusāzijā un Afganistānā (*BOMCA*) iniciatīvai. Ir nepieciešams arī mobilizēt reģionālo Integrētās robežu pārvaldības programmu Zīda ceļa valstīm²³.

19. ES būtu jāaicina Afganistāna ievērot tās saistības saskaņā ar ANO Vienoto konvenciju par narkotiskajām vielām, jo īpaši attiecībā uz opija magoņu audzēšanu, un saskaņā ar ANO Konvenciju pret narkotisko un psihotropo vielu nelegālu apriti²⁴. Neapsteidzot debates par *Taliban* valdības atzīšanu un attīstības palīdzības atsākšanu, ES ciešā sadarbībā ar visām ieinteresētajām reģionālajām un starptautiskajām personām, jo īpaši *UNODC*, varētu izskatīt veidus, kā novērst Afganistānas ekonomikas atkarību no narkotiku ražošanas un nelikumīgas tirdzniecības, izmantojot gan stimulus (piemēram, ekonomiskos stimulus lauksaimniekiem, kuri ir atkarīgi no magoņu audzēšanas, un alternatīvas attīstības programmas), gan stingrāku tiesisko regulējumu (piemēram, iedarbīgu pakāpenisku magoņu ražošanas aizliegumu un opiātu un sintētisko narkotiku nelikumīgas tirdzniecības aizliegumu atbilstīgi attiecīgajām ANO konvencijām un Vispārējai cilvēktiesību deklarācijai; īpašu rīcību nelikumīgo laboratoriju un narkotiku nelikumīgas tirdzniecības tīklu likvidēšanai). Attiecīgajiem Komisijas dienestiem būtu jāapsver iespēja sniegt atbalstu alternatīviem attīstības pasākumiem, lai lauksaimniekiem nodrošinātu iztiku. Tajā pašā laikā Komisijai ir jāveic piesardzības pasākumi, lai izvairītos no līdzekļu nepareizas izlietošanas.

²² *EMPACT* ir Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem. *EMPACT* vēršas pret visnozīmīgākajiem draudiem, ko rada organizētā un smagā starptautiskā noziedzība, kas skar ES. 2021. gada maijā ES pieņēma 10 *EMPACT* prioritātes (piem., nelikumīga narkotiku un šaujamo ierociņu tirdzniecība un organizētā noziedzība īpašuma jomā), kas jāīsteno no 2022. līdz 2025. gadam.

²³ 12 miljoni EUR, īsteno Starptautiskais Migrācijas politikas attīstības centrs (*ICMPD*).

²⁴ Attiecīgās ANO konvencijas ir: 1961. gada Vienotā Konvencija par narkotiskajām vielām, kurā grozījumi izdarīti ar 1972. gada protokolu, 1971. gada Konvencija par psihotropām vielām un ANO 1988. gada Konvencija pret narkotisko un psihotropo vielu nelegālu apriti.

20. Iespējams, ka to varētu darīt sadarbībā ar valstu un starptautiskajām ieinteresētajām personām, kam šajā jomā ir speciālas zināšanas. Atbalsts ar NVO un ANO starpniecību varētu būt iespējas, ko vērts izskatīt. Ir arī jāatbalsta iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt reģionālo sadarbību nolūkā apkarot narkotisko vielu transnacionālu nelikumīgu tirdzniecību.
21. **Nelikumīga šaujamieroču tirdzniecība:** Līdz šim laikam Afganistāna nav bijusi nelikumīgas šaujamieroču tirdzniecības izcelsmes valsts. Nelikumīgai tirdzniecībai šaujamieročus Eiropas Savienībā ieved galvenokārt no Rietumbalkāniem. Iespējama šaujamieroču ieviešana no Afganistānas nelikumīgai tirdzniecībai Eiropas Savienībā, visticamāk, varētu notikt pa Dienvidaustrumeiropas maršrutu. Lai vidējā termiņā samazinātu risku, ka no Afganistānas nelikumīgai tirdzniecībai Eiropas Savienībā tiek ievesti ieroči, būtiski ir īstenot 2020.–2025. gada ES rīcības plānu attiecībā uz šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību. Iemesls ir tāds, ka tas ietver gan ES, gan Dienvidaustrumeiropas partnerus (Rietumbalkānus, Moldovu un Ukrainu). Operatīvām darbībām, kurās iesaistīti Rietumbalkāni, būtu jāpiešķir prioritāte un tās būtu jānostiprina ar atbilstīgiem *EMPACT* operatīvajiem rīcības plāniem, piem., attiecībā uz nelikumīgu šaujamieroču tirdzniecību, augsta riska noziedzības tīkliem, lai apkarotu šaujamieroču daļu nelikumīgu tirdzniecību. Eiropalam būtu jāuzrauga šaujamieroču vai to daļu izplatība tiešsaistē. Šajā kontekstā būtu jāpastiprina sadarbība ar ASV un ātrās paku piegādes uzņēmumiem, lai palielinātu atklāšanu. *Frontex* un *CEPOL* būtu jāpastiprina robežsargu, krasta apsardzes, tiesībaizsardzības iestāžu un muitas apmācība par šaujamieroču atklāšanu. Nesen izstrādātajai *Frontex* rokasgrāmatai par šaujamieroču atklāšanu vajadzētu būt nozīmīgam instrumentam priekšposteņa darbinieku, jo īpaši robežsargu un muitas darbinieku, rokās. *Frontex* sadarbībā ar Rietumbalkānu iestādēm un ar ES un starptautisko partneru atbalstu būtu jāizstrādā versija, ko izmantot Rietumbalkānos.

22. **Senlietu nelikumīga tirdzniecība:** Tā attiecas uz Afganistānas izcelsmes kultūras preču nelikumīgas tirdzniecības uzraudzību un visaptverošu riska novērtēšanu. Tas ir jādara Eiropalam un jāatbalsta *EMPACT*, piemēram, ar operācijas *Pandora* vai citu operatīvu darbību, tādu kā operācijas *Harmakhis*, palīdzību. To varētu iekļaut 2022. gada *EMPACT* operatīvās rīcības plānā cīņai pret organizēto noziedzību īpašuma jomā. Komisijai būtu jāapsver iespēja izdot īpašu, jaunu brīdinājumu mākslas tirgum un robežu pārvaldības iestādēm, lūdzot tām izrādīt modrību un pienācīgu rūpību attiecībā uz kultūras precēm no Afganistānas. To var darīt sadarbībā ar Interpolu, *UNESCO*, Pasaules Muitas organizāciju (PMO), *UNODC*, Starptautisko muzeju padomi (*ICOM*) un neoficiālo tiesībaizsardzības iestāžu un zinātības tīklu kultūras preču jomā (*EU CULTNET*). Komisijai būtu jāapsver iespēja uzsākt projektus digitalizēt Eiropā un, iespējams, citās valstīs esošos Afganistānas artefaktus, kuri jau nokļuvuši apriņķī. Mērķis būtu atbalstīt no Afganistānas nozagto artefaktu atklāšanu. Varētu izskatīt iespēju noteikt vispārēju un pagaidu aizliegumu importēt kultūras preces no Afganistānas. Lai nodrošinātu tūlītējus pasākumus, Komisijai ir jāizveido ātras reaģēšanas sistēma saistībā ar gaidāmo rīcības plānu par kultūras preču nelikumīgu tirdzniecību.

23. **Migrantu kontrabanda un cilvēku tirdzniecība:** ES iestādēm un struktūrām, attiecīgajām TI aģentūrām, piem., Eiropolam, *Eurojust*, *Frontex*, un dalībvalstīm būtu jāpastiprina esošie centieni, jo īpaši ar *EMPACT* starpniecību, un, iespējams, jāiekļauj 2022. gada operatīvajā rīcības plānā ²⁵, lai apkarotu organizētās noziedzības un teroristu grupējumus, kuri veicina un finansiāli izmanto migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību. Šajā kontekstā ES būtu jāstiprina sadarbība ar Afganistānas kaimiņvalstīm, kā arī ar reģionālajiem partneriem. Ir jāvēršas pret migrācijas instrumentalizāciju politiskiem mērķiem un citiem hibrīddraudiem kā pret drošības risku ²⁶.
24. Būtu jāapsver arī iespēja likt lielāku uzsvāru uz Afganistānu **EMPACT kriminālo finanšu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas iniciatīvā**, ņemot vērā tās horizontālo un transversālo dimensiju, lai atbalstītu finanšu izmeklēšanas, kas saistītas ar kriminālām darbībām, ar kurām tiek finansēts terorisms. ES ir cieši jāvēro Afganistānas turpmākā politika un prakse attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un vēršanos pret terorisma finansēšanu un piemērotā laikā jāapsver turpmākie pasākumi.

²⁵ Migrantu kontrabandas apkarošanas prioritāte, cilvēku tirdzniecības apkarošanas prioritāte un kopīgais, horizontālais, stratēģiskais mērķis – vērsties pret to, ka tiek izsniegti krāpnieciski un falsificēti dokumenti, kas ir veicinošs apstāklis.

²⁶ ES Padome (Tieslietas un iekšlietas) 2021. gada 31. augustā norādīja, ka tā, "tostarp ar jaunu līdzekļu izstrādi, reaģēs uz mēģinājumiem instrumentalizēt nelegālo migrāciju politiskiem mērķiem un uz citiem hibrīddraudiem".